

ASEMBLEA XERAL 2024

Sumar
Galicia

**RELATORIO
POLÍTICO**

1 RELATORIO POLÍTICO

2	PRÓLOGO: O POR QUE DO MOVEMENTO SUMAR GALICIA	2
3	1. ORIXE E PRINCIPIOS IDEOLÓXICOS	3
4	2. DE GALICIA A EUROPA	5
5	Un goberno progresista no Estado	5
6	O compromiso dun país a favor	6
7	Un europeísmo galeguista	8
8	3. A NECESIDADE DE MOVEMENTO SUMAR GALICIA	9
9	4. UN PROXECTO PARA A PRÓXIMA DÉCADA	11
10	1. Un Estado do Benestar avanzado	11
11	2. O feminismo no centro	12
12	3. Emprego, dignidade laboral e democracia na empresa	12
13	4. A Vivenda, un dereito	13
14	5. Un rural galego vivo	13
15	6. Autogoberno nacional	13
16	7. Lingua	14
17	8. Cultura e patrimonio	14
18	9. Industria	14
19	10. Enerxía, eficiencia no consumo de recursos, redución das emisións de CO ₂	14
20	11. A tripla transición en Galicia	15
21	12. Unha Galicia diversa	15
22	13. Ciencia, Tecnoloxía, Innovación e Universidades	15
23	14. Ordenación de territorio, infraestruturas e mobilidade	15
24	15. Infancia e mocidade	16
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		
33		

1 **PRÓLOGO: O POR QUE DO MOVEMENTO SUMAR GALICIA**

2 En MOVEMENTO SUMAR GALICIA temos unha única razón para existir: queremos gobernar
3 este país. E queremos facelo con ambición, porque construímos un país con futuro non é unha
4 tarefa abstracta, senón que pasa por poñer en marcha políticas concretas. Queremos poñer a
5 nosa experiencia de goberno ao servizo das galegas e dos galegos, cara a posta en marcha de
6 políticas públicas útiles e cara á inauguración de novos dereitos de cidadanía que fagan deste
7 un país onde todo o mundo queira vivir, coa tranquilidade de facelo en liberdade e plenitude.

8 As galegas e galegos somos brillantes. Galicia é un país brillante. Só precisa dun goberno
9 valente, innovador e comprometido coa transformación política, económica e social que
10 merecemos.

11 Estar no MOVEMENTO supón un compromiso ético e una convicción de que paga a pena
12 construímos ese futuro mellor. Porque queremos ser vangarda. Queremos transformar a
13 realidade poñendo en valor a Galicia urbana e a rural, un país dinámico e diverso que xa somos.
14 E imos facelo sen deixar a ninguén atrás.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

1. ORIXE E PRINCIPIOS IDEOLÓXICOS

Galicia leva máis de 40 anos malgastando a súa autonomía política, reclamada nas rúas polo pobo galego, desaproveitando oportunidades e colocando as nosas institucións ao servizo do Partido Popular na vez de ser ferramentas a prol do ben común. Unha falta de capacidade política e de xestión por parte do goberno galego que tivo o seu punto de inflexión coa catástrofe ambiental do Prestige, que foi contestada nas rúas pola Plataforma Nunca Máis, no 2003, e que foi pioneira na denuncia dun modelo económico depredador e destrutor da vida no planeta. Nese mesmo ano, foi o movemento pacifista do 'Non á guerra' o que tomou o relevo nas rúas, e que foi quen de tumbar as mentiras e as políticas belicistas do goberno de Aznar.

Con estes antecedentes inmediatos chegou a crise económica e financeira de 2008 que constatou o esgotamento dun modelo económico financiarizado baseado na precarización de amplos sectores sociais e no empobrecemento de amplas capas da poboación. As respostas neoliberais tanto da Unión Europea como do goberno español España demostraron a submisión indisimulada dos representantes públicos a poderes económicos non elixidos por ninguén. Colocando as nosas institucións e gobernos -Xunta, Estado ou UE- ao servizo dos poderes económicos e de *lobbies* que funcionaban a parte das decisións democráticas. Esta situación provocou o colapso da diferenza esquerda-dereita que ordenaba e lexitimaba o sistema bipartidista sobre o que se asentaba o réxime de 1978, que ademais tamén era cuestionado pola crecente tensión territorial derivada dun acordo nunca pechado e sempre sometido a tentacións de reversión.

Pulverizados os mecanismos de canalización das reivindicacións políticas, xunto coa degradación do prestixio das elites políticas e económicas, a resposta a esta crise chegou das rúas, do movemento 15M do 2011 que mostraba a indignación das novas xeracións diante das numerosas crises que asolaban as nosas sociedades. Este movemento indignado, xunto coas folgas sindicais e outras reivindicacións sociais, foi o catalizador que abriu un proceso popular que configurou un impulso político diverso, amplo e transversal. Este proceso popular, artellouse politicamente e en Galicia tivo como primeira expresión política o éxito das mareas municipalistas en moitas cidades e vilas do noso país, así como unha ampla representación política tanto nas Cortes do Estado como no Parlamento galego.

MOVIMENTO SUMAR GALICIA nace, polo tanto, desa tradición democrática e galeguista do noso país, inspirada polos principios republicanos da liberdade, a igualdade e a fraternidade. Unha tradición e unha familia política que asenta as súas bases nestes movementos de loita e protesta, e especialmente na forza transformadora do movemento obreiro e sindical, que foi un poderoso vector de incorporación das masas á loita política; no movemento ecoloxista e de defensa do territorio que ten sido a vangarda contra as agresións ambientais que padece Galicia; e no movemento feminista, que, da man do movemento LGTBI, loitou pola igualdade, a xustiza social, os dereitos humanos e as liberdades democráticas. Galeguismo, republicanismo, laborismo, ecoloxismo.

Con estes antecedentes, MOVIMENTO SUMAR GALICIA nace como un espazo transversal e democrático que quere ensanchar a democracia e os mecanismos de participación da cidadanía nos eidos políticos, sociais, económicos e culturais. Unha organización política galega que

1 procura dar resposta as ansias transformadoras e de modernización de Galicia, que quere ser
2 ampla e acoller as persoas que comparten os seguintes principios e valores ideolóxicos e
3 políticos:

- 4 ● O **laborismo** e os valores do progresismo.
- 5 ● O **feminismo** que defende a igualdade real e efectiva, como ferramenta fundamental de
6 transformación social.
- 7 ● O **ecoloxismo** e a urxencia dunha transición ecolóxica que sexa xusta e que faga fronte á
8 emerxencia climática.
- 9 ● O **pacifismo** e a promoción dos **dereitos humanos** nos eidos sociais, políticos, culturais e
10 institucionais.
- 11 ● Os ideais do **benestar social**, recoñecéndose na tradición da esquerda democrática e nos
12 valores da igualdade e da xustiza social.
- 13 ● A defensa do valor e da riqueza da nosa **lingua e cultura propias**.
- 14 ● O **recoñecemento nacional de Galicia** e o **federalismo** como respostas á necesidade da
15 ampliación e reforzamento político e competencial do autogoberno.
- 16 ● O **uropeísmo** que defende un modelo social aberto e baseado na solidariedade e no
17 respecto dos pobos como eixos fundamentais para a construción de cidadanía europea.

1 2. DE GALICIA A EUROPA

2
3 O contexto político no que nace MOVEMENTO SUMAR GALICIA conta con tres escalas básicas
4 desde o ámbito galego ata o europeo e pasando polo estatal.

5
6 A nosa propia historia, recente pero intensa, lévanos a unha primeira construción estatal, que
7 nace do primeiro goberno de coalición progresista no Estado e que tantas veces ten sido o
8 contrapeso dunha realidade galega tinxida de negro por anos de goberno da dereita. Sempre
9 planeando, ademais, unhas institucións europeas que ás veces exercen como garantes de
10 dereitos e transformacións posibles e outras veces manteñen a súa complicidade co modelo
11 neoliberal do que moitas veces son impulsoras e motor.

12 13 **Un goberno progresista no Estado**

14 Nos últimos anos, o avance da onda reaccionaria mundial, impulsada polo Tea Party e a vitoria
15 electoral de Trump, o retroceso do primeiro Podemos, do Outubro soberanista catalán, os
16 ataques contra o feminismo e a deriva esencialista dunha parte do mesmo alimentaron unha
17 contraonda de signo reaccionario que consideraba amortizado o consenso de 1978, xa que xa
18 non pretendía simplemente controlar os impulsos transformadores, senón que procuraba que
19 estes desafíos xa non fosen posibles de novo, postulando unha involución autoritaria.

20 Así, produciuse o paradoxo de que nacía un goberno de coalición progresista no medio dun
21 clima social e político de ofensiva reaccionaria.

22 Ese Goberno tamén tivo que afrontar a pandemia mundial de COVID e as consecuencias da
23 invasión de Ucraína. Estas crises foron o detonante dun proceso de enfrontamento entre as
24 elites mundiais que se viña xestando desde mediados da última década. Se a reacción á Gran
25 Recesión de 2008 foi brutal, unificada e en xeral reaccionaria-neoliberal, a partir de 2020 houbo
26 un pulo visible desas mesmas elites, especialmente na Unión Europea, para buscar unha
27 solución minimamente progresista a esta crise sen precedentes. Os dogmas neoliberais, e as
28 súas prácticas asociadas, comezaron a ser cuestionados desde os máis altos niveis, o que
29 permitiu reforzar o carácter social e democrático do Estado por primeira vez en moitas décadas.
30 A tradución desta excepcionalidade a nivel nacional foi contraditoria. Por unha banda, empuxou
31 ao Goberno, fundamentalmente, nunha posición ideoloxicamente defensiva, con moitas
32 dificultades para pensar máis aló de prazos curtos. Porén, esta apertura internacional no ámbito
33 da intervención política permitiu activar unha serie de propostas no ámbito laboral, social e
34 ambiental, ao amparo dos plans de reconstrución e resiliencia da Unión Europea, que doutro
35 xeito serían imposibles. Finalmente, a nivel puramente político, impuxo un proxecto de
36 ampliación do espazo político das forzas transformadoras, populares e progresistas, que tiveron
37 que reaccionar ante esta creba entre as elites e os profundos cambios que se produciran no
38 propio pobo.

39 É nestas circunstancias onde nace SUMAR, como unha proposta política moi ligada á iniciativa
40 de Yolanda Díaz e á súa actuación como ministra de Traballo: marcándoa, na súa propia
41 definición, cun claro perfil laboral e unha defensa inequívoca dos traballadores e dos

1 traballadores. O obxectivo é saír do curto prazo e da situación de estancamento a nivel estatal
2 das forzas transformadoras, e abrir un proceso cidadán, que comezou co Proceso de escoita e a
3 elaboración dun proxecto de país para a próxima década, para pensar sobre un horizonte de
4 futuro para España: xustiza social, feminista, plurinacional, transición ecolóxica e expansión da
5 democracia. O obxectivo era botar unha ollada longa á política transformadora, arredor da que
6 artellar, case unha década despois, as mellores experiencias que se mantiveron presentes tras a
7 decadencia do que naquel momento era “o espazo do cambio”. O Proceso de escoita foi un
8 camiño de recollida de ideas, cooperación, aprendizaxe, innovación e forzas para estar en
9 condicións de abrir un novo momento de progreso democrático, socializador, ambiental e
10 feminista.

11
12 Este foi necesariamente un lento proceso de deliberación, articulación e innovación, que se viu
13 alterado pola anticipada e sorpresiva convocatoria de eleccións xerais. Movemento SUMAR
14 chegou a estas eleccións nunhas condicións francamente difíciles: sen terse aínda construído
15 como proxecto político-electoral, sen ter sido quen de pechar acordos con formacións políticas
16 afíns, e no medio dun clima de profundo desánimo progresista, e, polo tanto, un impulso para
17 concentrar un voto defensivo no PSOE.

18
19 Porén, fomos capaces, primeiro, de levar unha vitoria moral contra a resignación;
20 posteriormente, sendo a forza decisiva na consecución dunha vitoria moi pechada do campo
21 progresista que permitiu a formación dun novo goberno de coalición progresista apoiado por
22 unha maioría parlamentaria de forzas democráticas.

23

24 **O compromiso dun país a favor**

25 Galicia leva anos presa dun modelo neoliberal caracterizado polo desleixo e abandono dos
26 servizos públicos esenciais como a sanidade, a educación ou a dependencia, que derivaron nun
27 país que é, substancialmente, peor que o de fai máis unha ducia de anos, e que pode chegar a
28 hipotecar o futuro de vindeiras xeracións.

29 En datos de emprego, en calidade de vida, en peso específico de Galicia no conxunto do Estado,
30 ademais de noutros moitos indicadores, estamos, comparativamente, peor que hai que 15 anos.
31 Igualmente, Galicia perde poboación e non existe dinamismo económico que permita reverter
32 esa situación.

33 Unha Galicia máis cativa no seu autogoberno, que non acadou nin unha soa competencia
34 durante todas as lexislaturas dunha dereita que tampouco tivo vontade política de exercer o
35 autogoberno e dignificar as institucións propias.

36 Un de cada catro galegas ou galegos viven en situación de pobreza ou risco de exclusión social
37 alcanzando esta cifra os 34% no caso da infancia, xuventude e mulleres. SOS Sanidade Pública
38 leva máis dunha década alertando do colapso das urxencias, dos poucos minutos por paciente
39 que ten cada sanitario ou sanitaria, das listas de agarda nas especialidades ou da incapacidade
40 de poder atender as 24 horas nalgúns centros de saúde comarcais.

1 Os coidados constitúen o terceiro pé do Estado do Benestar, ao igual que a sanidade e a
2 educación. O goberno de dereitas galego é o segundo goberno autonómico que menos inviste
3 en dependencia, e faino a través dun modelo vello e contestado por la OMS e outras institucións
4 internacionais: afastar ás persoas maiores en residencias. E, alén diso, existe en Galicia un
5 serio déficit de prazas en residencias, a maioría, en mans privadas, con listas de espera de case
6 2000 persoas.

7
8 Despois dun proceso de solicitude de Dependencia moi farragoso, a Xunta tarda ate dous anos
9 en resolver cada expediente, o que supón que arredor de 9000 galegos e galegas falecen cada
10 ano agardando unha resposta. A “Asociación Estatal de Directoras y Gerentes de Servicios
11 Sociales” sitúa a Galicia entre as Comunidades Autónomas que fixeron caixa co diñeiro que
12 envía o Estado para Dependencia, no lugar de adicalo á redución de listas, ampliación de
13 prazas públicas ou mellora xeral do servizo.

14
15 Por outra banda, durante a última década e media non existiron políticas públicas de vivenda. Na
16 actualidade atopámonos con alugueiros desorbitados para a maioría das familias, persoas
17 traballadoras, especialmente para as mozas.

18 A CRTVG está sendo sometida a unha terrible manipulación denunciada polos seus
19 traballadores e traballadoras a través dos venres negros, empregándoa como órgano de
20 propaganda do goberno galego de dereitas.

21 No tocante á nosa lingua, un de cada catro rapaces de entre 5 e 14 anos sabe falar pouco ou
22 nada en galego e o descenso de falantes en galego diminúe cada ano, existindo unha clara
23 vinculación desta perda co papel institucional e as políticas promovidas pola dereita (Decreto de
24 plurilinguismo de 2010).

25 Por último, os problemas dos concellos galegos xa son crónicos, cun exceso de competencias e
26 falta de financiamento, ademais da perpetuación dun modelo de goberno caciquil, cunha rede
27 empregada para beneficiar aos concellos onde goberna a dereita e prexudicar a aqueles nos que
28 non o fai.

29 O Movemento SUMAR GALICIA rexistrouse formalmente en novembro de 2023 co obxectivo de
30 conformar una coalición coas forzas de izquierdas coa intención de gañar o goberno galego.
31 Nese momento, asumimos a urxente e imperiosa obriga de converter Galicia nun país a favor,
32 nun referente para facer que as vidas non doan, que sexan mellores. Somos un movemento
33 enfocado a construírmos colectivamente benestar, certezas e xustiza social, por medio de
34 políticas valentes que melloren as condicións materiais de vida das galegas e galegos para
35 sermos máis libres e afrontar o futuro con esperanza. Un proxecto de país feminista e que sitúa
36 os coidados no centro. Que entende que a xustiza social pasa tamén por coidar e coidarnos, por
37 construír condicións de dignidade colectiva que permitan que cada quen poida desenvolver os
38 seus proxectos de vida en liberdade.

39 Nunha carreira contra reloxos artellamos unha promotora de 50 valiosísimas persoas para
40 afrontar as eleccións galegas e negociamos ilusionadas cos compañeiros e compañeiras de
41 Esquerda Unida e Podemos Galicia. A unidade non foi posible, pero así e todo apuramos unha
42 campaña moi difícil coa mirada longa e traballando ata a extenuación. Sufrimos unha gran

1 derrota no electoral, pero atopámonos co nacemento dun espazo que xa contaba con militancia
2 propia e gañas de seguir adiante, de continuar loitando polo país a favor que merecemos as
3 galegas e galegos.

4

5 **Un europeísmo galeguista**

6 Galicia non é un país alleo á construción política de Europa, como tampouco Europa e a
7 comunidade internacional foron alleos á nosa personalidade propia como “célula de
8 universalidade”. Unha condición nacional que foi recoñecida xa en 1933 no IX Congreso de
9 Nacionalidades Europeas, organismo da Sociedade de Nacións. Aí temos un exemplo primixenio
10 desa vocación de construír comunidade política alén das nosas fronteiras e, aínda, serían moitas
11 outras as referencias sociais, culturais, de múltiples activismos ou de loita, con capacidade para
12 introducir ideas progresistas, transformadoras, vangardistas e, en definitiva, revolucionarias, no
13 acervo ideolóxico de Europa e do Estado español.

14 Hoxe, esta construción europea cristaliza nunha Unión Europea que precisa movementos como
15 Sumar para ensanchar a democracia e avanzar na xustiza social. Europa precisa de forzas
16 políticas que marquen un rumbo transformador para que a xente viva mellor, para combater a
17 precariedade, para defender e avanzar nas conquistas feministas, nos dereitos lgtbqi+ e para
18 asegurar un futuro para a mocidade ou para blindar todos os dereitos e liberdades, tamén no
19 afectivo-sexual.

20 Europa precisa de forzas políticas como Movimiento Sumar e MOVEMENTO SUMAR GALICIA,
21 que sexan pacifistas e consecuentes, que se opoñan á agresión rusa en Ucraína e ao xenocidio
22 do pobo palestino. Forzas que aposten por sentar as bases para a paz, como é o recoñecemento
23 de Palestina como Estado, proposto pola nosa organización como condición necesaria para un
24 pacto de goberno no Estado.

25 A Unión Europea precisa de movementos como MOVEMENTO SUMAR GALICIA para facela
26 máis crible. Son necesarias forzas políticas serias, valentes e con capacidade de goberno para
27 fomentar unha transición ecolóxica xusta, contrarias a proxectos como os de Altri en Palas de
28 Rei. Opcións políticas que teñan competencia para xerar alternativas inmediatas de
29 industrialización verde e descarbonizadora para Galicia.

30 Nun momento de encrucillada e excepcionalidade, queremos marcar un rumbo claro para
31 Europa como facemos dende o goberno do Estado. Un rumbo que transite por un camiño de
32 progreso, paz, inclusión, feminismo e prosperidade con xustiza social, tamén para Galicia e, en
33 especial, para as súas traballadoras e traballadores.

1 3. A NECESIDADE DE MOVEMENTO SUMAR GALICIA

2 Estamos convencidas de que as políticas que melloran a vida das galegas son aquelas que
3 nacen das necesidades reais e asumen a intelixencia colectiva como a mellor das intelixencias,
4 conectando cos desexos e anhelos da vida cotiá. Neste sentido queremos **pensar e facer para**
5 **avanzar** reforzando a idea de que o diálogo, a negociación e o acordo son as mellores
6 ferramentas de acción política e de que isto non implica a perda das conviccións propias, senón
7 que asume que a acción política ten que sustentarse nas maiorías sociais, transcendendo os
8 límites tradicionais doutras experiencias políticas transformadoras.

9 Partindo das premisas anteriores, MOVEMENTO SUMAR GALICIA é necesario porque chega
10 para dar resposta a demandas sociais e políticas que se articulan a través dos seguintes
11 vectores:

- 12 • A necesidade de que Galicia conte cun **novo contrato territorial e social**.
- 13 • A oportunidade de **tecer un espazo político amplo e transformador**.
- 14 • A convicción de que a cidadanía galega merece un **gobierno decente** e á súa altura.
- 15 • O compromiso de traballar para conseguir unha **mudanza política en Galicia**.

16

17 Por iso apelamos á **NECESIDADE** de que Galicia conte no novo contrato territorial. Sabemos
18 que algunhas persoas van renunciar a participar, pero nós non. Galicia debe estar presente no
19 novo contrato territorial que se vai dar no Estado e a aposta de MOVEMENTO SUMAR GALICIA
20 é clara: o Estado español é plurinacional e as implicacións disto van moito máis alá da
21 diversidade lingüística e cultural. A plurinacionalidade ten implicacións políticas que nos toca
22 encher de contido falando de máis autogoberno e de novas competencias, camiños
23 imprescindibles para máis benestar.

24 Queremos concretar colectivamente a vontade de construír un Estado en rede, non só que
25 descentralice dende o punto de vista administrativo, senón que exista unha verdadeira
26 descentralización política. Cara a un modelo real e formal de federalismo.

27 Igualmente, observamos a **OPORTUNIDADE** de tecer un espazo político amplo e novo, que
28 recolla o mellor das experiencias e dos capitais políticos que existen pero que innove na acción
29 política, profundando no diálogo e no acordo como ferramentas para o avance colectivo, cunha
30 clara e inequívoca vocación de goberno e que non teña medo a se facer cargo da Galicia real.

31 Un espazo que teña claras as prioridades, que pense, investigue, deseñe e avalíe políticas
32 públicas e novos programas co obxectivo de mellorar as condicións materiais de vida dos e das
33 galegas. Un espazo que recupere o valor das liberdades e que a igualdade real e material
34 impregne todas as nosas accións.

35 Temos a firme **CONVICCIÓN** de que a cidadanía galega dá todos os días mostras de
36 exemplaridade, dende as traballadoras, ata moitas das empresas do país, as industrias culturais,
37 científicos e científicas, etc. Son moitas as persoas, propostas e sectores que son exemplares. E
38 sono a pesar do seu goberno.

- 1 E faremolo co **COMPROMISO** de traballar, desde agora mesmo, por unha mudanza política en
- 2 Galicia. Un cambio que só será posible se conseguimos a mobilización de toda a cidadanía
- 3 galega progresista, e para isto temos que ser capaces de articular unha alternativa progresista
- 4 que sexa capaz de dar esperanza e ilusión.

- 5 Por todo isto, **MOVEMENTO SUMAR GALICIA** é unha necesidade.

1 4. UN PROXECTO PARA A PRÓXIMA DÉCADA

2 MOVEMENTO SUMAR GALICIA ten un PROXECTO PARA A PRÓXIMA DÉCADA co obxectivo
3 de gobernar Galicia para poñer en marcha políticas útiles e para construír un futuro máis xusto e
4 emancipador.

5 O poderes públicos de Galicia deben asumir como reto un compromiso constante de mellora e
6 reforzo da nosa calidade institucional e democrática, seguindo estándares internacionais, que
7 sitúen a Galicia nunha posición de máxima transparencia, participación e compromiso cidadán. A
8 loita contra a fraude e a corrupción constitúe unha estratexia ineludible na nosa calidade
9 democrática.

10 Desde o recoñecemento do carácter nacional de Galicia, e a plurinacionalidade do Estado,
11 consideramos que o noso país é un suxeito político que debe ter ferramentas que lle permitan
12 exercer o seu autogoberno con garantías plenas. Para defender a nosa identidade como pobo e
13 para garantir o benestar das persoas que vivimos aquí. Ferramentas que defendan os nosos
14 intereses en todos os estamentos e institucións nas que participemos como país, ben sexan a
15 nivel estatal ou europeo. Apostaremos por avanzar e actualizar o noso autogoberno,
16 aumentando o actual marco competencial.

17 Galicia merece un novo modelo de políticas sociais que coide e atenda as necesidades reais da
18 súa xente, un sistema de protección social galego inclusivo, garantista e que sirva para xerar as
19 estruturas básicas da igualdade social.

20 Garantir a sostibilidade dos nosos recursos básicos (auga, medio agroforestal e mariño ou a
21 nosa biodiversidade), entender a importancia do noso medio rural e mariño como base para
22 unha seguridade alimentaria, ou ser consciente que Galicia é para as galegas, son as nosas
23 prioridades. Nestes momentos de emerxencia climática e situacións xeopolíticas complexas,
24 asegurar o futuro das vindeiras xeracións ten que ser un principio de acción para desenvolver
25 calquera política.

26 Un sistema de mobilidade deseñado con criterio social pretende que as persoas,
27 independentemente do lugar onde residan, da súa idade, capacidade económica, estado físico
28 ou xénero poidan desfrutar en plenitude do seu estado de benestar.

29 Por iso no MOVEMENTO apostamos por implantar Galicia un sistema de transportes público,
30 eficaz e economicamente accesible. Un sistema que instaurará a xustiza espacial e corraxirá os
31 desequilibrios territoriais. Un sistema que favorecerá o desenvolvemento sostible.

32

33 1. Un Estado do Benestar avanzado

34

35 Uns servizos públicos fortes son un dos sinais de identidade de MOVEMENTO SUMAR
36 GALICIA. Sanidade, educación, servizos sociais, coidados ou atención á dependencia precisan
37 dun impulso financeiro para ampliar o seu persoal (médico e profesorado incluídos), mellorar a
38 carteira de servizos (saúde bucodental; fisioterapia e saúde mental cun marco normativo propio e

1 que, a súa vez, reforce as equipas de atención psicolóxica na sanidade pública) e ampliar os
2 dereitos da cidadanía. Tamén reformular e reforzar a prestación pública de servizos
3 sociosanitarios hoxe privatizados: atención á dependencia, atención á drogo-dependencia ou
4 atención temperá. Debe estudarse, e darse inicio canto antes, á reversión de todos os concertos
5 e colaboracións público-privadas na sanidade.

6 Os poderes públicos deben ser garantes das políticas de benestar, que deben estar fóra da
7 lóxica lucrativa do mercado. E para garantir isto, precisamos dunha fiscalidade xusta e cunha
8 maior progresividade. É urxente reordenar os tributos propios e revertir as bonificacións fiscais
9 aos máis ricos (impostos de patrimonio e sucesións) que se aplican no noso país.

10

11 **2. O feminismo no centro**

12

13 Queremos outorgar ás políticas públicas de igualdade a relevancia que merecen. Entendemos o
14 feminismo como unha aposta transversal que debe ser motor de todas as políticas públicas, sen
15 esquecer as accións específicas. É preciso reforzar as políticas de conciliación, termos unha
16 verdadeira rede pública de coidados e mellorar a loita contra as violencias machistas, mais é
17 tamén imprescindible poñer o foco na educación e no empoderamento das mulleres en todos os
18 eidos profesionais e sociais coa vontade de converter os principios do feminismo en cruciais,
19 interpellando á maioría da sociedade, e especialmente á mocidade.

20

21 **3. Emprego, dignidade laboral e democracia na empresa**

22

23

24 Somos unha forza comprometida coas necesidades das traballadoras e traballadores e
25 loitaremos contra os abusos e os incumprimentos.

26

27 Ademais de valorizar a suba do SMI e unha reforma laboral que provocou que milleiros de
28 galegos e galegas atoparan emprego estable, a clase traballadora galega precisa que o
29 conxunto de reformas emprendidas e propostas para a mellora das condicións de traballo teñan
30 na Xunta de Galicia un axente activo, tanto na súa faceta como Goberno como na posición de
31 empregadora, contratista o licitadora.

32

33 Entendemos que o tempo de vida será (está a ser) unha das grandes loitas do futuro inmediato.
34 Ademais da redución da xornada laboral impulsada por Sumar no conxunto do Estado,
35 precisamos unhas institucións galegas que, en diálogo cos sindicatos e a patronal, impulsen
36 novos convenios colectivos que profunden nesa redución e poñan en valor o tempo coma un ben
37 escaso e imprescindible para termos vidas máis dignas, libres e felices.

38 A nosa identidade interpélanos a dala batalla por democratizar, tamén, as empresas. Canto
39 mellores, máis estables e seguras sexan as relacións laborais, máis participación das persoas
40 traballadoras na empresa, mellor remunerados os salarios, máis oportunidades para fai diminuír
41 o caldo de cultivo do malestar e a rabia entre as persoas traballadoras. A democracia sairá

1 gañando. Por iso, participación na empresa e calidade democrática na sociedade son unha
2 relación virtuosa e imprescindible.

3 **4. A Vivenda, un dereito**

4
5 A vivenda pública nestes momentos é unha prioridade absoluta na nosa axenda política.
6
7 Temos que mellorar a porcentaxe de vivenda de promoción pública en Galicia, que está moi
8 lonxe da media da UE. Cómpre crear unha verdadeira oferta de vivenda pública, principalmente
9 orientada a persoas novas, familias, mulleres vítimas da violencia machista ou persoas en risco
10 de exclusión social.

11 De igual forma, é importante impulsar programas enfocados á rehabilitación de vivendas en vilas
12 e no rural para fomentar o equilibrio territorial e que a mocidade poida emprender. Igualmente,
13 cómpre buscar solucións habitacionais públicas para as persoas maiores, hoxe abocadas a un
14 sistema residencial privado que lles obriga a desfacerse de todo o seu patrimonio para custealo.
15 Un sistema privatizado que, ademais, sitúase fóra do control da administración pública.

16

17 **5. Un rural galego vivo**

18

19 Apostar pola vida no rural, por un rural vivo, empeza por reforzar os servizos básicos no rural
20 (multicentros e repensar o proceso educativo), e incorporar a fisioterapia ou a psicoloxía públicas
21 nos centros asistenciais e de saúde nun rural con grande envellecemento da poboación.

22 Para revertir e combater a perda de poboación entendemos necesarias medidas de atracción de
23 talento e axudas directas á creación de empresas en espazos con intenso declive demográfico,
24 así como unha ordenación do sector forestal, gandeiro e agrícola. Para favorecer a
25 comercialización e o desenvolvemento dun tecido produtivo secundario a nosa receita pasa por
26 sistemas de cooperativas eficaces, así como apoios directos ás pequenas producións, que son
27 as que manteñen a vida e a biodiversidade produtiva no territorio.

28 Dende o rural miramos a Europa, pois consideramos necesaria a reforma da PAC, así como
29 políticas de apoio ás incorporacións no sector primario, ou a reforma da filosofía e funcionamento
30 dos GDR, que xestionan boa parte dos fondos europeos destinados ao rural, aumentando a
31 participación social e primando os proxectos produtivos sustentables.

32

33 **6. Autogoberno nacional**

34

35 A defensa da plurinacionalidade do Estado non debe ser unha cuestión estética, senón que debe
36 concretarse en demandas políticas concretas. Queremos apurar o marco competencial actual e
37 establecer unha axenda clara de novas transferencias. Así mesmo, apostamos pola creación de
38 novos instrumentos financeiros, económicos e sociais de carácter público que contribúan a
39 fortalecer o noso autogoberno e a nosa capacidade de financiamento.

1 Queremos que Galicia sexa estratéxica na gobernabilidade do Estado e que participe
2 activamente na toma de decisións políticas nas institucións comunitarias. É preciso converter o
3 noso país no motor das políticas transformadoras e de cambio.

4

5 **7. Lingua**

6

7 Ademais da positiva reforma do Regulamento do Congreso dos Deputados impulsada por Sumar
8 que valoriza a nosa lingua e cultura, débese deseñar unha nova política lingüística que sexa
9 quen de mudar a situación de perda de falantes da lingua galega, apostando por un modelo de
10 inmersión lingüística que reforce o seu uso nas primeiras etapas educativas.

11

12 **8. Cultura e patrimonio**

13

14 Queremos mellorar o acceso da cidadanía á cultura, convertilo nun verdadeiro dereito
15 subxectivo.

16

17 O MOVEMENTO esta comprometido con mellorar as condicións laborais, de emprego e de
18 seguridade social das traballadoras e traballadores da cultura e espectáculos, a través do pleno
19 desenvolvemento do Estatuto do/a Artista.

20

21 Por último, entendemos que apostar pola cultura exige un verdadeiro compromiso pola
22 Administración Pública e por iso mostramos o noso apoio ás industrias culturais galegas a través
23 da súa integración nunha industria auxiliar da CRTVG.

24

25 **9. Industria**

26

27 Galicia debe contar cunha estratexia industrial propia participada polos nosos interlocutores
28 económicos e sociais, mais tamén coordinada coas novas políticas e estratexias europeas e
29 estatais, atendendo especialmente as nosas potenciais singularidades produtivas, nos ámbitos
30 agropecuarios, do mar ou forestais, fomentando a economía social.

31

32 Queremos impulsar unha industria verde en Galicia, capitalizando a urxencia de combater a
33 emerxencia climática, xerando oportunidades de emprego sostibles e rexeitando os proxectos
34 industriais que amenazan non só o noso medio ambiente, se non ao noso rural ou as nosas rías.

35 **10. Enerxía, eficiencia no consumo de recursos, redución das emisións de CO₂**

36

37 O noso crecemento económico debe ir parello cun impacto positivo no medio ambiente,
38 potenciando a produción de enerxías mais limpas, que reduzan as emisións á atmosfera e os
39 custos enerxéticos e cun menor consumo de recursos naturais, xerando máis valor, consumindo
40 menos. Asímesmo, defendemos o autoconsumo e a produción enerxética de cercanías, mais
41 asumimos que non é posible atender a demanda eléctrica dun país avanzado só dese xeito.

1 Apoiamos o impulso á ampliación do parque de enerxías renovables mais sempre con gran
2 atención á protección do medio natural, do entorno e do patrimonio cultural.

3

4 **11. A tripla transición en Galicia**

5

6 Galicia debe afrontar a tripla transición (dixital, ecolóxica e socioeconómica) dunha forma xusta e
7 equitativa. O cambio climático e o colapso ambiental afectará ao noso sistema produtivo, ás
8 nosas rías, aos nosos montes, cun esgotamento de recursos naturais que tamén afectará á
9 distribución da riqueza. Cómpre, polo tanto, un “novo pacto verde” en base a unha visión galega
10 do territorio e dos recursos, acelerando a descarbonización da economía e priorizando a mirada
11 longa sobre os impactos puntuais e temporais.

12

13 **12. Unha Galicia diversa**

14

15 As persoas LGTBIQ+ seguen sufrindo agresións, e o delito de odio non sempre se identifica. En
16 Galicia merecemos ter unha lei na que se protexan todos os dereitos e a diversidade e garantir
17 que o odio ou as terapias de conversión desaparezan.

18 Precisamos construír unha Galicia máis inclusiva e respectuosa coa diversidade sexual e de
19 xénero. Garantiremos a protección do dereito á saúde física, mental, sexual e reprodutiva das
20 persoas trans, así como a defensa das súas oportunidades laborais para loitar contra a
21 vulnerabilidade e discriminación que sofren na nosa sociedade, unha situación que ameaza a
22 súa saúde e benestar e limita o seu dereito ao libre desenvolvemento da personalidade e á
23 creación dun proxecto vital propio. Loitaremos polo recoñecemento das identidades non binarias,
24 así como pola inclusión da diversidade sexual e de xénero nos contidos de tódolos medios de
25 comunicación do país.

26

27 **13. Ciencia, Tecnoloxía, Innovación e Universidades**

28

29 Precisamos unha verdadeira Axencia Galega de Ciencia e Innovación que centralice todos os
30 aspectos referidos aos marcos de cooperación entre actores (HUBS, IGAPE, Universidades,
31 Institutos, ACSUG, grupos de investigación e empresas), a captación e xestión de fondos
32 europeos e estatais así como o establecemento dun fondo estratéxico de carácter específico
33 cunha visión netamente galega e internacionalizada, orientada á captación de talento.

34

35 **14. Ordenación de territorio, infraestruturas e mobilidade**

36

37 Débese entender a Galicia como un todo, tanto a trama urbana das sete cidades en rede, como
38 a visión vilega e do rural. En base a esa concepción unitaria tense que artellar o territorio,
39 sabendo combinar as nosas potencialidades coas do Norte de Portugal.

1 A conexión interna e por ferrocarril deben ser unhas das prioridades de Sumar Galicia (tren de
2 proximidade para as áreas metropolitanas e entre cidades). Neste sentido, cremos que xa basta
3 dos parches á mobilidade do noso País.

4 Urxe a reversión pública da AP-9 para convertela en gratuíta. A propia Comisión Europea está
5 pondo en tea de xuízo a actual prórroga acordada polo goberno Aznar.

6 Precisamos un plan de mobilidade para todo o país que teña en conta persoas e mercadorías,
7 así como portos e aeroportos, que deben de ter a mellor inserción na Rede Transeuropea de
8 Transportes. Mediante unha empresa pública de mobilidade e en colaboración cos concellos,
9 artellaremos unha estratexia de transporte público en autobús que responda ás necesidades e
10 demandas reais da cidadanía. Promoveremos a posta a disposición de sistemas públicos de
11 alugueiro de bicicletas en todos os núcleos urbanos do país, fomentando as peonalizacións e os
12 medios de transporte alternativos ao vehículo privado.

13

14 **15. Infancia e mocidade**

15

16 As mozas e mozos de Galicia precisan de políticas á altura das súas necesidades. Neste
17 sentido, Sumar Galicia propón tres grandes bloques de medidas para a mocidade.

18 Unha política formativa, con mellora na accesibilidade á formación universitaria e profesional a
19 través da redución das taxas e das mellora das bolsas; en segundo termo, unha política de lecer
20 centrado na mellora da mobilidade nocturna e na mellora das actividades lúdicas, culturais e
21 deportivas; finalmente, un Plan de Emprego Xuvenil con accións específicas destinadas á
22 inserción laboral, acompañado doutras medidas como o Estatuto do Bolseiro que mellore as
23 condicións laborais.

24

25 É fundamental aglutinar esforzos na educación das crianzas, polo que se debe facilitar o acceso
26 a unha educación pública de calidade, dotada dos medios necesarios e equipos
27 multidisciplinares profesionais, para promover unha educación que atenda á diversidade. Este
28 modelo debe priorizarse fronte ao ensino privado, fonte de desigualdade e de mercantilización
29 dun dereito fundamental. Igualmente, debe darse inicio a unha reversión de todos os concertos
30 educativos, tendendo á súa completa absorción pola pública, evitando así os sobrecustes e as
31 cotas económicas ilegais.

32

33 Débese facer un especial esforzo na acollida de nenos e nenas migrantes, dotándoos de todos
34 os recursos necesarios para posibilitar a igualdade de oportunidades.

35